

Genomförande av brottsofferdirektivet

Sammanfattning

I betänkandet behandlar justitieutskottet proposition 2014/15:77 Genomförande av brottsofferdirektivet och åtta motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet ställer sig bakom de förslag som lämnas i propositionen och föreslår att riksdagen avslår motionerna.

EU har antagit ett direktiv som innebär att brottsoffers rättigheter i unionen stärks ytterligare (brottsofferdirektivet). Regeringens bedömning är att det endast krävs ett fåtal lagändringar för att genomföra direktivet i svensk rätt eftersom de flesta åtagandena i direktivet uppfylls av gällande rätt.

I propositionen föreslås följande ändringar:

- Om en målsägande i ett brottmål inte behärskar svenska ska en tolk anlitas vid sammanträden inför rätten.
- Domstolen ska på begäran översätta en handling eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att målsäganden ska kunna ta till vara sin rätt.
- Rätten till information stärks genom att målsäganden alltid kan begära att bli underrättad om tidpunkt och plats för sammanträden inför rätten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2015.

I betänkandet finns två reservationer (FP).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Bakgrund	6
Propositionen	7
Motionerna	14
Pågående arbete m.m.	15
Utskottets ställningstagande	17
Reservationer	19
1. Utvärdering av lagändringarna, punkt 2 (FP)	19
2. Barn som bevittnat brott mot närstående, punkt 3 (FP)	19
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	21
Propositionen	21
Följdmotionerna	21
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Genomförande av brottsofferdirektivet**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:77.

2. **Utvärdering av lagändringarna**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3054 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 1.

Reservation 1 (FP)

3. **Barn som bevittnat brott mot närstående**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3054 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 2.

Reservation 2 (FP)

4. **Utvidgning av lagen om särskild företrädare för barn**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 1.

5. **Våldsutsatta barns behov och rättigheter**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 2.

6. **Utbildning av rättstillämpare**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 3.

7. **Rätt att förstå och bli förstådd**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 4.

8. **Begränsning av risken för viktimisering**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 5.

9. **Efterlevnad av 13 a § förundersökningskungörelsen**

Riksdagen avslår motion

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 6.

Stockholm den 4 juni 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S) och Pia Hallström (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2014/15:77 Genomförande av brottsofferdirektivet. I propositionen föreslår regeringen de lagändringar som krävs för att genomföra brottsofferdirektivet. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Med anledning av propositionen har två motioner väckts. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Genomförande av brottsofferdirektivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionsyrkanden om bl.a. utvidgning av målsägandebegreppet, utvärdering av tillämpningen av lagändringarna, utbildning av rättstillämpare och rätten att förstå och bli förstådd.

Jämför reservationerna 1 och 2 (FP).

Bakgrund

EU:s arbete med brottsoffers rättigheter

I december 2010 uppmanades Europeiska kommissionen av rådet att undersöka hur lagstiftningen för brottsoffer kunde förbättras. I uppdraget ingick att undersöka praktiska stödåtgärder till skydd för brottsoffer samt vilka möjligheter som fanns att skapa ett övergripande rättsligt instrument för skydd av brottsoffer. Möjligheten för EU att lagstifta på området öppnades i och med att Lissabonfördraget trädde i kraft. Den 25 oktober 2012 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (brottsofferdirektivet). Direktivet trädde i kraft den 15 november 2012 och ska vara genomfört i svensk rätt senast den 16 november 2015.

Direktivets syfte och innehåll

Enligt artikel 1 i brottsofferdirektivet är syftet med direktivet att säkerställa att brottsoffer får lämplig information, lämpligt stöd och skydd och kan medverka i straffrättsliga förfaranden. Vidare anges att medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer erkänns och att de behandlas på ett respektfullt, hänsynsfullt, individuellt, professionellt och icke-diskriminerande sätt. Det ska gälla vid alla kontakter med verksamheter eller behöriga myndigheter som ger stöd till brottsoffer och sådana som verkar för s.k. reparativ rättvisa, och som är verksamma inom ramen för straffrättsliga förfaranden. Det framgår vidare att rättigheterna i direktivet ska gälla utan hänsyn till brottsoffrets uppehållsstatus. När brottsoffret är ett barn ska medlemsstaterna dessutom säkerställa att barnets bästa kommer i främsta rummet och att barnet bedöms individuellt.

I artikel 2 finns definitioner av centrala begrepp, t.ex. vem som är att ange som brottsoffer, familjemedlem och barn i direktivets mening.

Medlemsstaterna ges rätt att begränsa omfattningen av vissa definitioner i direktivet, t.ex. kretsen av familjemedlemmar som ska ha de rättigheter som fastställs i direktivet.

Direktivet fastställer minimiregler, och medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som fastställs i direktivet för att ge brottsoffer en högre skyddsnivå.

Propositionen

Regeringens övergripande bedömning är att det endast krävs ett fåtal lagändringar för att genomföra direktivet i svensk rätt eftersom de flesta åtagandena i direktivet uppfylls av gällande rätt. Det sistnämnda gäller bl.a. direktivets krav om definitionerna, t.ex. begreppet brottsoffer, men också kraven på brottsoffers rätt att åtföljas av en stödperson vid första kontakten med en behörig myndighet, en målsägandes rätt till hjälp och stöd från stödverksamheter samt kravet på utbildning av tjänstemän inom rättsväsendet i frågor som rör brottsoffer. Regeringen pekar särskilt på att ett direktiv är bindande för medlemsstaterna när det gäller resultatet som ska uppnås, men att det är upp till medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Det innebär att direktivets terminologi eller systematik inte är bindande om det avsedda resultatet kan uppnås på annat sätt.

De ändringar som krävs enligt regeringen är att en tolk ska anlitas vid sammanträden inför rätten om en målsägande i ett brottmål inte behärskar svenska, att domstolen på begäran ska översätta en handling eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att målsäganden ska kunna tillvarata sin rätt och att rätten till information stärks genom att målsäganden alltid kan begära att bli underrättad om tidpunkt och plats för sammanträden inför rätten.

Målsägande och brottsoffer

Enligt regeringens bedömning motsvaras definitionen av brottsoffer i direktivet av det svenska begreppet målsägande i enlighet med definitionen i 20 kap. 8 § fjärde stycket rättegångsbalken (RB). Lagrådet har dock ifrågasatt om direktivets definition av brottsoffer överensstämmer helt med rättegångsbalkens definition av målsägande eftersom direktivets definition omfattar fler kategorier av familjemedlemmar än vad som omfattas av begreppet målsägande. Lagrådet har vidare uppgett att direktivets artikel 2.2, som föreskriver att medlemsstaterna får begränsa antalet familjemedlemmar som ska få de rättigheter som fastställs i direktivet, inte kan läsas så att den tillåter att den nationella lagen innehåller en allmän definition av begreppet brottsoffer som är snävare än definitionen i direktivet. Lagrådets slutsats är att frågan om förhållandet mellan begreppet brottsoffer och målsägande behöver övervägas ytterligare under lagstiftningsärendets fortsatta beredning.

Med anledning av Lagrådets synpunkter gör regeringen följande överväganden i propositionen. Rättigheterna i direktivet ska ges till brottsoffer. Med brottsoffer avses enligt artikel 2 en fysisk person som lidit

skada eller ekonomisk förlust som en direkt följd av ett brott. Definitionen omfattar även familjemedlemmar till en person vars död är en direkt följd av ett brott och som har lidit skada av den personens död. Direktivet ställer inget krav på att definitionen som sådan ska införlivas i nationell rätt. Det direktivet kräver är att de personer som omfattas av definitionen tillförsäkras de rättigheter som direktivet anger. I svensk rätt förekommer begreppet brottsoffer i vissa författningar, t.ex. i socialtjänstlagen. Det finns dock inte någon definition av begreppet.

I författningar som reglerar det straffrättsliga förfarandet används i stället begreppet målsägande. Med målsägande avses enligt 20 kap. 8 § fjärde stycket RB ”den, mot vilken brott är begånget eller som därav blivit förnärmad eller lidit skada”. Definitionen omfattar alla fysiska personer som lidit fysisk, psykisk eller emotionell skada eller ekonomisk förlust som en direkt följd av ett brott. Som målsägande enligt definitionen anses dessutom exempelvis underhållsberättigade barn till den som har avlidit till följd av ett brott. När det gäller efterlevande som inte omfattas av definitionen i 20 kap. 8 § fjärde stycket RB, t.ex. efterlevande make, bröstarvingar, föräldrar eller syskon, gäller enligt 20 kap. 13 § RB att de har partiell ställning som målsägande och har rätt att ange ett brott och föra talan om brottet. Härigenom tillförsäkras även efterlevande till en avliden person som utsatts för ett brott samma rättigheter som den som har fått beteckningen målsägande enligt legaldefinitionen.

Av direktivet följer vidare att räckvidden av vissa rättigheter kan begränsas till en viss krets av målsägande i enlighet med den roll de har i det nationella straffrättsliga systemet i fråga (skäl 20). Detta innebär att alla de personer som omfattas av begreppet brottsoffer i direktivet inte behöver ha alla rättigheter i direktivet. Det nationella förfarandet kan således vara begränsat på så vis att det endast medger att vissa personer, med hänsyn till den roll de har i det straffrättsliga systemet, har tillgång till rättigheten i fråga. Enligt direktivet medges sådana begränsningar i förhållande till bl.a. rätten till tolkning och översättning. När det gäller rätten till information om det egna ärendet gäller enligt artikel 6.1 att denna rätt inträder under det straffrättsliga förfarandet till följd av en anmälan om brott som har begåtts mot brottsoffret. I detta fall följer av reglerna om målsägande i RB att även efterlevande har denna rätt. I fråga om efterlevande medger direktivet vidare att denna krets, i förhållande till samtliga rättigheter i direktivet, kan begränsas med beaktande av de individuella omständigheterna i varje fall (artikel 2.2). Till detta kommer att vissa rättigheter som direktivet ger brottsoffer uppfylls av annan lagstiftning som inte är relaterad till målsägandebegreppet som sådant, t.ex. i socialtjänstlagen. Mot denna bakgrund anser regeringen att direktivets krav på vilka personer som ska tillförsäkras rättigheterna enligt direktivet uppfylls av gällande rätt.

Målsägandens rätt till tolk

Regeringen föreslår att en tolk ska anlitas vid ett sammanträde inför rätten om målsäganden inte behärskar svenska. Rätten till tolkning under domstolsförfarandet, med hänsyn till att rättigheten får anses vara nära förknippad med en persons aktiva roll som part eller förhörsperson, bör tillkomma en målsägande som är part eller som bara ska höras. Rätten ska gälla oavsett om tolk har begärts eller inte och ska gälla under hela den del av sammanträdet inför domstolen där målsäganden närvarar. Inte heller i detta hänseende ska någon åtskillnad göras mellan en målsägande som är part och en målsägande som ska höras i bevissyfte.

I dag gäller enligt 5 kap. 6 § första stycket RB att en tolk får anlitas om målsäganden inte behärskar det svenska språket. Nämda reglering är således fakultativ, dvs. den ger domstolen en möjlighet, men inte en skyldighet, att anlita en tolk. För att uppfylla direktivets krav krävs att det finns en skyldighet för domstolen att anlita en tolk för en målsägande som inte behärskar svenska. I praktiken tillämpas bestämmelsen regelmässigt redan i dag på detta sätt. För att direktivets krav med säkerhet ska vara uppfyllda är dock den faktiska tillämpningen inte tillräcklig, och regeringens bedömning är därför att det bör införas en lagreglerad skyldighet för domstol att anlita en tolk för målsägande som inte behärskar svenska.

Genom regeringens skärpta förslag om målsägandes rätt till tolk under domstolsförfarandet kommer en motsvarande obligatorisk rätt till tolk under förundersökningen att gälla automatiskt enligt den nuvarande regleringen i 23 kap. 16 § första stycket RB som hänvisar till bestämmelsen om tolkning vid sammanträden inför rätten.

Målsägandens rätt till översättning

I propositionen föreslår regeringen att rätten ska vara skyldig att på begäran av en målsägande översätta en handling i ett brottmål, eller de viktigaste delarna av den, om innehållet i handlingen är av väsentlig betydelse för att målsäganden ska kunna ta till vara sin rätt.

Enligt nuvarande ordning finns det inte någon skyldighet för rätten att på begäran av en målsägande översätta handlingar. För att uppfylla direktivets krav behöver det därför införas nya kompletterande regler. Enligt lagförslaget begränsas skyldigheten att översätta en handling till fall när målsäganden har framställt en begäran om detta. Detta är i överensstämmelse med det krav som ställs i direktivet. Mot bakgrund av bl.a. åklagarens långtgående skyldighet att ta till vara målsägandens rätt under det straffrättsliga förfarandet saknas det enligt regeringen skäl att gå längre än direktivet kräver på denna punkt.

Direktivet kräver att skyldigheten omfattar handlingar med sådan information som är väsentlig för att målsäganden ska kunna utöva sina rättigheter. Vad som är väsentligt innehåll beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Det avgörande bör vara att innehållet i handlingarna är av väsentlig betydelse för att målsäganden ska kunna utöva de rättigheter som

följer med hans eller hennes roll i domstolsförfarandet. Rätten till översättning bör ges till alla i målsägandekretsen.

I och med att den nya regleringen om målsägandes rätt till översättning under domstolsförfarandet införs i 33 kap. 9 § RB kommer en motsvarande rätt till översättning under förundersökningen att gälla automatiskt genom den hänvisning som finns i nämnda bestämmelse. Någon ändring av nuvarande lagstiftning är därför inte nödvändig för att tillgodose direktivets krav.

Enligt direktivet behöver en översättning inte alltid vara skriftlig. En muntlig översättning eller en sammanfattning av väsentliga handlingar får tillhandahållas under förutsättning att det inte påverkar rätten till en rättvis rättegång. Detta överensstämmer med den nuvarande regleringen om undantag för muntlig översättning. Bestämmelsen återfinns i 33 kap. 9 § första stycket tredje meningen RB och kommer automatiskt att gälla för den nya regleringen om målsägandes rätt till översättning.

Målsägandes rätt att få information om tid och plats för sammanträden

Enligt lagförslaget ska en målsägande som har begärt det av rätten underrättas om tidpunkt och plats för sammanträden inför rätten.

Direktivet ställer krav på att en målsägande som har begärt det ska underrättas om tid och plats för rättegången. Så sker redan i dag, men skyldigheten om att underrätta om tidpunkt och plats är inte reglerad i lag eller någon annan författning. Även om den praktiska tillämpningen innebär att målsägande underrättas om tidpunkten för huvudförhandlingen i de fall de har begärt det bör det, enligt regeringens bedömning, införas en lagregel som slår fast domstolens underrättelseskyldighet. För att uppfylla direktivets krav bör regleringen även omfatta ett krav på att underrättelsen, förutom information om tidpunkt, även ska innehålla information om plats. Av direktivet följer vidare att underrättelsen ska avse rättegången. Enligt regeringens uppfattning bör därför inte endast huvudförhandlingar omfattas, utan även andra sammanträden inför rätten.

Rättigheten omfattar alla målsägande utan begränsning. För att undvika att domstolarna belastas med dubbelarbete bör underrättelseskyldigheten anses uppfylld genom att domstolen har skickat en eventuell kallelse till förhandlingen.

Barn som bevittnar våld mot närstående

När det gäller frågan om barn som bevittnat våld mot närstående konstaterar regeringen att brottsofferdirektivet inte uppställer något krav på att personer som inte direkt berörs av ett brott, t.ex. den som endast bevittnar ett brott, ska omfattas av rättigheterna. Inte heller ställs några krav på att barn i sådana situationer ska omfattas av rättigheterna. I förhållande till direktivet saknas därför skäl att utvidga det svenska målsägandebegreppet så att det även omfattar barn som har bevittnat våld mot närstående.

Fortbildning av rättstillämpare

I direktivet ställs krav på fortbildning av rättstillämpare, bl.a. tjänstemän som kan förväntas komma i kontakt med brottsoffer, i syfte att öka deras medvetenhet om brottsoffers behov och göra det möjligt för dem att behandla brottsoffer på ett opartiskt, respektfullt och professionellt sätt (artikel 25).

I promemorian om genomförande av brottsofferdirektivet (Ds 2014:14) konstateras sammanfattningsvis att rättsväsendets olika aktörer erbjuds utbildning i brottsrelaterade frågor i tämligen stor omfattning och att frågor om bemötande av och identifiering av behov hos brottsoffer samt sätten att tillhandahålla adekvat information, hjälp och stöd till brottsutsatta på senare tid har vunnit allt större insteg hos de rättsvårdande myndigheterna. För en utförlig redogörelse för detta arbete hänvisas till promemorian (s. 218 f.).

Regeringen gör i denna del inte någon annan bedömning än den som görs i promemorian, dvs. att gällande rätt tillsammans med det pågående utvecklingsarbetet på området uppfyller åtagandena i direktivet.

Rätt att förstå och bli förstörd

I artikel 3 i brottsofferdirektivet anges att medlemsstaterna ska säkerställa att det finns regler och förfaranden som syftar till att hjälpa brottsoffer att förstå och att bli förstörd vid kontakterna med behöriga myndigheter under det straffrättsliga förfarandet. Medlemsstaterna ska bl.a. säkerställa att både muntlig och skriftlig kommunikation med brottsoffer sker på ett enkelt och begripligt språk. Hänsyn ska vidare tas till brottsoffrets personliga egenskaper, bl.a. eventuella funktionsnedsättningar, som kan påverka förmågan att förstå och bli förstörd. Om det straffrättsliga förfarandet inte påverkas negativt ska brottsoffer vid den första kontakten med en behörig myndighet också ha rätt att åtföljas av en person som de själva har valt.

I den ovannämnda promemorian om genomförande av brottsofferdirektivet (s. 47 f.) görs bedömningen att Sverige uppfyller vad direktivet kräver i fråga om åtgärder för att underlätta för brottsoffer att förstå och bli förstörd vid myndighetskontakter under det straffrättsliga förfarandet, med undantag för rätten till tolk och översättning (som behandlas ovan). Utredaren hänvisar bl.a. till den lagstadgade skyldigheten för alla aktörer inom offentlig verksamhet att använda ett vårdat, enkelt och begripligt språk (11 § språklagen [2009:600]). I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2008/09:153 s. 48 f.) har uttalats att det är en självklar utgångspunkt för den offentliga verksamheten att språket som används ska kunna förstås av dem som berörs av åtgärder som vidtas eller beslut som fattas av domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra företrädare för offentlig verksamhet. Klarspråkskravet omfattar vidare enligt specialmotiveringen inte bara det skrivna språket utan också det talade. De rättsvårdande myndigheterna har därtill under senare år bedrivit ett omfattande arbete och genomfört reformer för att åstadkomma ett myndighetspråk som är begripligt för allmänheten. Det finns alltså en stor medvetenhet om vikten

av att använda ett lättbegripligt språk, och utvecklingsarbete på området bedrivs kontinuerligt hos bl.a. polisen, Åklagarmyndigheten och domstolarna.

Vad gäller frågan om kommunikation som är anpassad till den enskilda individens förutsättningar konstateras i promemorian att frågan har börjat uppmärksammas på myndigheterna i Sverige mer och mer på senare år. Rikspolisstyrelsens handbok för information till brottsoffer (Handbok för information till brottsoffer, 2012) innehåller ett särskilt avsnitt om bemötande av och information till målsägande med särskilda behov. Avsnittet innehåller vägledning om bl.a. tillhandahållande av information till brottsoffer som av olika skäl har svårt att tillgodogöra sig information. De grupper som särskilt uppmärksammas är brottsoffer med fysiska, psykiska, intellektuella och sensoriska funktionsnedsättningar, barn och unga samt personer som utsatts för brott i nära relationer. Även på polisens webbplats finns filmer på teckenspråk med information till brottsutsatta med nedsatt hörsel eller dövhet.

Regeringen gav i mars 2013 Brottsoffermyndigheten i uppdrag att, i samverkan med Barnombudsmannen, ta fram eller anpassa information om skydd och stöd direkt riktad till barn och unga som brottsoffer. Uppdraget slutredovisades i juni 2014 (S2013/2348/FST).

Brottsoffermyndigheten har fått i uppdrag att under åren 2011–2015 arbeta enligt de delmål som regeringen har slagit fast i En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016 (regeringsbeslut den 16 juni 2011). För Brottsoffermyndighetens del handlar det bl.a. om att öka medarbetarnas kompetens när det gäller förutsättningar och behov hos personer med funktionsnedsättning samt brottsoffer med funktionsnedsättning. Myndigheten ska också öka kunskapen om vilka hinder som finns i rättsväsendet för personer med funktionsnedsättning och hur hindren kan motverka deltagande i och tillgång till rättsväsendet.

I promemorian anförs slutligen att även om det säkerligen finns betydande utrymme för förbättringar kan det, inte minst med hänsyn till det ständigt pågående utvecklingsarbetet på området, inte göras någon annan bedömning än att Sverige uppfyller vad direktivet kräver i fråga om åtgärder för att underlätta för brottsoffer att förstå och bli förstådda vid myndighetskontakter under det straffrättsliga förfarandet.

Regeringen gör i propositionen ingen annan bedömning än vad som görs i promemorian när det gäller rätten att förstå och bli förstådd.

När det gäller direktivets krav i artikel 3.3 om att tillåta att ett brottsoffer åtföljs av en stödperson konstaterar regeringen att rätten att åtföljas av en stödperson vid förhör följer av 23 kap. 10 § RB och att det inte finns något hinder mot att anmälaren tar med sig en person som stöd när en polisanmälan görs. Direktivets krav är således uppfyllt.

Rätt till skydd

Utan att det påverkar den brottsanklagades rättigheter ska medlemsstaterna enligt artikel 18 i brottsofferdirektivet säkerställa att åtgärder finns tillgängliga

för att skydda brottsoffer och deras familjemedlemmar från sekundär och upprepad viktimisering, hot och vedergällning, inbegripet risken att brottsoffer drabbas av psykisk eller emotionell skada samt för att skydda brottsoffers värdighet vid förhör och vittnesmål. Sådana åtgärder ska vid behov även omfatta förfaranden som är fastställda i nationell rätt för fysiskt skydd av brottsoffer och deras familjemedlemmar.

I promemorian om genomförande av brottsofferdirektivet (Ds 2014:14 s. 157 f.) görs den sammantagna bedömningen att Sverige lever upp till kraven i artikeln. Utredaren anför bl.a. att direktivets krav i korthet innebär en skyldighet för rättsapparaten att skydda brottsoffer och deras familjemedlemmar från negativa följdverkningar av brottet. Detta infattar allt från skydd av brottsoffers integritet (värdighet) vid ett avläggande av utsaga till fysiskt skydd av brottsoffer och deras familjemedlemmar, för att förhindra sekundär eller upprepad viktimisering. Bestämmelsen är relativt allmänt hållen och har karaktären av en portalparagraf till kapitlets övriga föreskrifter.

Vad gäller överväganden om specifika åtgärder till skydd för brottsoffer hänvisar utredaren bl.a. till bestämmelserna om stödverksamhet för brottsoffer (artiklarna 8 och 9). I dessa föreskrivs att medlemsstaterna ska säkerställa att brottsoffer, och vid behov deras familjemedlemmar kan få hjälp från konfidentiella och kostnadsfria allmänna och vid behov specialiserade stödverksamheter. Tillgången till stödverksamheterna får inte göras beroende av att brottsoffret har polisanmält brottet. Medlemsstaterna har enligt direktivet en skyldighet att underlätta för behöriga myndigheter och andra enheter att hänvisa brottsoffer till stödverksamheterna.

När det gäller den hjälp som finns i Sverige framhåller utredaren först och främst det övergripande ansvar socialtjänsten har för att hjälpa och stödja brottsoffer och deras närstående. Socialtjänstens övergripande ansvar sträcker sig över grupper som särskilt utpekats i socialtjänstlagen (2001:453), såsom kvinnor som har varit utsatta för brott av närstående och barn som utsatts för brott.

Utredaren anför vidare att hjälp erbjuds inom hälso- och sjukvården, särskilt inom psykiatrin. Inom flera kommuner finns även särskilda stödcentrum för unga brottsoffer, vilka i första hand vänder sig till personer upp till 18 år som har blivit utsatta för brott mot person, t.ex. sexualbrott. Därutöver sträcker sig frivilligorganisationernas insatser över ett brett spektrum av brottsoffer som har mer eller mindre uttalade specifika behov av skydd och stöd. Det finns således allmänna brottsofferjourer men även organisationer som är specialiserade på vissa grupper av särskilt utsatta brottsoffer. På många håll i landet finns kvinnojourer och tjejjourer, jourer för hbt-personer som utsatts för brott, intresseorganisationer för brottsutsatta barn osv.

I den nu aktuella propositionen gör regeringen, när det gäller rätten till hjälp och stöd från stödverksamheter enligt artiklarna 8 och 9 samt rätten till skydd enligt artikel 18, samma bedömning som i promemorian, dvs. att gällande rätt

tillsammans med det pågående utvecklingsarbetet på området uppfyller åtagandena i direktivet.

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:3054 av Roger Haddad m.fl. (FP) anför motionärerna att det, som Lagrådet också påpekat, finns oklarheter om hur brottsofferbegreppet i direktivet förhåller sig till svensk rätt. Regeringen bör därför i en nära framtid, med utgångspunkt i relationen mellan direktivets brottsofferbegrepp och målsägandebegreppet i svensk rätt, utvärdera hur lagändringarna tillämpas och vid behov föreslå kompletterande lagändringar (yrkande 1). Motionärerna anser vidare att det är otillfredsställande att barn som bevittnat brott mot närstående inte inkluderas i de nya bestämmelserna som regeringen föreslår, dvs. att en tolk ska anlitas vid sammanträden inför rätten, att handlingar ska översättas om det är av väsentlig betydelse för att barnet ska kunna tillvarata sin rätt samt information om tidpunkt och plats för sammanträden inför rätten. I motionen föreslås därför att regeringen återkommer till riksdagen med kompletterande lagförslag för att även barn som bevittnat brott mot närstående ska tillförsäkras dessa rättigheter (yrkande 2).

I kommittémotion 2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V) ifrågasätter motionärerna om de förslag som presenteras i propositionen är tillräckliga för att leva upp till direktivets krav. Motionärerna anser att brottsoffers rättigheter och hur dessa skulle kunna förbättras skulle ha utretts grundligare och påpekar att det framgår av direktivet att medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som fastställs i direktivet för att tillhandahålla en högre skyddsnivå. Motionärerna yrkar därför följande. Regeringen bör utreda om lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn ska utvidgas till att även gälla barn som bevittnat våld i nära relationer (yrkande 1). Polismyndigheten bör ges i uppdrag att utfärda särskilda föreskrifter som syftar till att tillgodose behov och rättigheter hos våldsutsatta barn (yrkande 2). Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att stärka utbildningsinsatserna av rättstillämpare för att brottsoffer ska bemötas på ett respektfullt, professionellt och icke-diskriminerande sätt (yrkande 3). Regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att motsvarande bestämmelser som anges i brottsofferdirektivets artikel 3 om rätten att förstå och bli förstådd införs i svensk lag (yrkande 4). Regeringen bör lämna förslag på åtgärder som syftar till att begränsa risken för att brottsoffer blir utsatta för sekundär och upprepad viktimisering vid myndighetskontakter (yrkande 5). Regeringen bör komma med förslag på hur efterlevnaden av 13 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) kan förbättras (yrkande 6).

Pågående arbete m.m.

Särskild företrädare för barn

I lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn finns bestämmelser om förordnande av en särskild företrädare för en person som är under 18 år. En särskild företrädare för barn ska enligt bestämmelsen förordnas när det finns anledning att anta att ett brott på vilket det kan följa fängelse har begåtts mot ett barn och en vårdnadshavare kan misstänkas för brottet, eller när det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas ha begått ett sådant brott inte kommer att ta till vara barnets rätt (1 §). När en särskild företrädare har utsetts tar han eller hon över vårdnadshavarens befogenhet som ställföreträdare i frågor som rör förundersökningen och rättegången om det aktuella brottet (3 §). Den särskilda företrädarens uppdrag innebär att han eller hon ska bevaka och beakta barnets intressen samt stödja barnet under utredningen. Företrädarens befogenheter innefattar även rätt att, när allmänt åtal är väckt, väcka och föra barnets talan om skadestånd med anledning av brottet. Om det inte finns någon intressekonflikt mellan barnet och vårdnadshavarna kan i stället ett målsägandebitråde förordnas enligt lagen (1988:609) om målsägandebitråde.

Den nationella samordnaren mot våld i nära relationer berör frågan om särskilda företrädare för barn som bevittnat våld i nära relationer i betänkandet Våld i nära relationer – en folkhälsofråga (SOU 2014:49 s. 208 f.). Samordnaren konstaterar att det inte utses någon särskild företrädare eller något annat juridiskt bitråde för barn som bevittnat våld som kan bevaka barnets rättigheter, utan polis, åklagare och domstol har att uppmärksamma rätten till brottsskadeersättning. Ett barn som bevittnat våld och som är vittne till brott mellan närstående kan inte höras av polisen utan båda vårdnadshavarnas medgivande oavsett om den misstänkte är en av vårdnadshavarna. En särskild företrädare för barn som bevittnat våld skulle kunna bevaka barnets rätt till brottsskadeersättning och ge samtycke till att barnet hörs som vittne. Den nationella samordnaren anser att detta bör övervägas närmare, samtidigt som det är av yttersta vikt att barn blir lyssnade på oavsett ålder, och stor vikt ska läggas vid deras åsikt. Ett barn ska inte behöva styras av lojalitetsplikt mot en förälder eller känna sig tvingad att vittna. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Polisens arbete med våldsutsatta barn och barn som bevittnar våld i nära relationer

Den nationella samordnaren mot våld i nära relationer tar även upp frågan om polisens arbete med våldsutsatta barn och barn som bevittnar våld i nära relationer (SOU 2014:49 s. 190 f.). Enligt samordnaren finns det mycket att förbättra med polisens rutiner i arbetet med barn som är utsatta för våld eller som bevittnat våld i nära relationer.

Enligt samordnaren har polisen stora möjligheter att upptäcka barn som lever med våld. I 3 § polislagen finns också krav på polisen att fortlöpande samarbeta med myndigheterna inom socialtjänsten samt en upplysning om skyldigheten att orosanmäla. I polisens handbok för brott i nära relationer uppmärksammas utredning av brott mot barn i ett särskilt kapitel. Med hänvisning till FN:s barnkonvention ska beslut som berör barn enligt handboken alltid föregås av en analys av vilka konsekvenser beslutet får för barnet.

Den nationella samordnarens erfarenheter är dessvärre att det ofta saknas ett barnperspektiv eller att barnen förbises. Det gäller framför allt barn som själva är utsatta för våld. Vid våld i nära relationer ska polisen ha ett tydligt barnperspektiv och som rutin fråga barnet om han eller hon är utsatt, inte endast om barnet har bevittnat våld. Den nationella samordnaren föreslår därför bl.a. att Rikspolisstyrelsen får i uppdrag att ta fram en hot- och riskbedömningsmanual för barn som lever med våld. Rikspolisstyrelsen ska även utveckla en särskild modell för barnkonsekvensanalyser inom polisens verksamhet.

Som anförts ovan bereds betänkandet inom Regeringskansliet.

Information om möjligheter till stödperson m.m.

Närmare bestämmelser om polisens informationsplikt gentemot målsägande finns i förundersökningskungörelsen (1947:948). Enligt 13 a § tredje stycket ska målsäganden informeras om reglerna om stödpersoner, om möjligheterna att få allmän rättshjälp och juridisk rådgivning samt om vilka myndigheter, organisationer och andra som kan lämna stöd och hjälp.

År 2012 tog Rikspolisstyrelsen fram Riktlinjer för polisens brottsofferarbete. I riktlinjerna anges bl.a. att förundersökningsledaren ansvarar för att information lämnas till brottsoffer under utredningen om bl.a. utvecklingen i det egna ärendet. Riktlinjerna kompletteras av en handbok (Handbok för information till brottsoffer, 2012). Syftet med handboken är att beskriva rutiner för när och hur information ska lämnas till brottsoffer med utgångspunkt i reglerna i bl.a. förundersökningskungörelsen om information till målsägande. Målgruppen för handboken är alla inom polisen som kommer i kontakt med brottsoffer. Speciellt riktar den sig till förundersökningsledare, utredare och anmälningsupptagare. I handboken anges att det är viktigt att dokumentera vilken information brottsoffret har fått för att kunna följa detta genom hela ärendet. Information om brottsofferstöd ska enligt handboken lämnas muntligt i samband med anmälan och/eller under utredningens gång samt skriftligt i samband med målsägandekopian. I 17 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om polisens kontaktcenter (RPSFS 2008:4) föreskrivs det att till den kopia av anmälan som sänds till målsäganden ska det bifogas en skriftlig information om brottsoffrets rättigheter och möjligheter under en rättsprocess.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med förslag till lagändring som står emot regeringens lagförslag. Utskottet finner att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och därför bör antas. Utskottet tillstyrker således lagförslaget.

Regeringen har lämnat en utförlig redogörelse om varför direktivet inte ställer något krav på en förändring av målsägandebegreppet och varför direktivets krav på vilka personer som ska tillförsäkras rättigheterna uppfylls av gällande rätt. Utskottet gör i denna del ingen annan bedömning än regeringen gör. När det gäller begäran om en framtida utvärdering av tillämpningen av de nu föreslagna lagändringarna är det, som utskottet vid flera tillfällen tidigare anfört, alltid angeläget att beslutad lagstiftning följs upp och utvärderas. Utskottet utgår från att så kommer att ske även i detta fall. Det finns därför inte skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande i denna fråga, och utskottet avstyrker motion 2014/15:3054 (FP) yrkande 1.

Utskottet anser inte att det finns skäl att utvidga de nu föreslagna bestämmelserna till att även omfatta barn som bevittnat våld mot närstående. Utskottet delar därvid regeringens uppfattning att det i direktivet inte uppställs några krav på att barn i sådana situationer ska omfattas av rättigheterna i direktivet. Motion 2014/15:3054 (FP) yrkande 2 avstyrks därför.

Som framgår har den nationella samordnaren mot våld i nära relationer uppmärksammat såväl frågan om särskilda företrädare för barn som bevittnat våld i nära relationer som frågan om förbättrade rutiner hos polisen när det gäller arbetet med våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld i nära relationer i sitt betänkande, som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motion 2014/15:3063 (V) yrkandena 1 och 2.

När det gäller kravet på åtgärder för att stärka fortbildningsinsatserna av rättstillämpare och kraven på åtgärder för att begränsa risken för att brottsoffer blir utsatta för sekundär och upprepad viktisering delar utskottet regeringens bedömning att gällande rätt tillsammans med det pågående utvecklingsarbetet på områdena uppfyller åtagandena i direktivet. Utskottet avstyrker därför motion 2014/15:3063 (V) yrkandena 3 och 5.

Även när det gäller rätten att förstå och bli förstådd, inklusive möjligheterna att åtföljas av en stödperson, i artikel 3 i brottsofferdirektivet, delar utskottet regeringens bedömning att Sverige uppfyller vad direktivet kräver. Det saknas därför skäl att vidta åtgärder för att motsvarande bestämmelser ska införas i svensk lag, och utskottet föreslår att motion 2014/15:3063 (V) yrkande 4 avslås.

Enligt utskottets uppfattning är polisens informationsskyldighet enligt 13 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) av stor betydelse för målsägandens möjlighet att ta till vara sina rättigheter och det är därför av största vikt att polisen iakttar denna bestämmelse. Som framgår ovan har polisen också uppmärksammat frågan om information till brottsoffer och bl.a. tagit fram en handbok för detta arbete. Utskottet är mot denna bakgrund inte

berett att ställa sig bakom vad motionärerna anför om åtgärder för att förbättra efterlevnaden av den nämnda bestämmelsen. Motion 2014/15:3063 (V) yrkande 6 avstyrks därmed.

Sammanfattningsvis föreslår således utskottet att riksdagen bifaller propositionen och avslår motionerna 2014/15:3054 (FP) och 2014/15:3063 (V).

Reservationer

1. Utvärdering av lagändringarna, punkt 2 (FP)

av Roger Haddad (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:3054 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag är positiv till brottsofferdirektivet och till att det nu genomförs i svensk rätt. Jag konstaterar dock att regeringen har gjort en mycket snäv tolkning av direktivets innebörd, vilket lett till att Lagrådet har ifrågasatt om det är möjligt att införliva direktivet i svensk rätt på det sätt som regeringen föreslagit. Enligt Lagrådet kan det betvivlas att direktivets definition av brottsoffer överensstämmer helt med rättegångsbalkens definition av målsägande, och man anser att frågan om förhållandet mellan begreppen behöver övervägas ytterligare. Målsägandebegreppet är centralt i rättegångsbalken, medan viss annan lagstiftning (bl.a. socialtjänstlagen) använder termen brottsoffer. Detta har betydelse bl.a. när det gäller att tillvarata rättigheterna för en efterlevande make/maka till ett mordoffer. Regeringen har i propositionen bemött Lagrådets synpunkter men utan att göra några ändringar i förhållande till innehållet i lagrådsremissen.

Jag ställer mig tveksam till om regeringens överväganden är tillräckliga för att undanröja de oklarheter som Lagrådet pekar på. Om den praktiska tillämpningen blir alltför restriktiv, t.ex. vad gäller personer som endast har partiell ställning som målsägande enligt 20 kap. 13 § rättegångsbalken, riskerar detta att leda till rättsförluster för enskilda. Regeringen bör därför i en nära framtid utvärdera hur de nu föreslagna lagändringarna tillämpas och vid behov föreslå kompletterande lagändringar.

2. Barn som bevittnat brott mot närstående, punkt 3 (FP)

av Roger Haddad (FP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:3054 av Roger Haddad m.fl. (FP) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att det är otillfredsställande att regeringens lagförslag är så restriktivt att barn som bevittnat brott mot närstående inte inkluderas i de nya bestämmelserna. Ur ett barnrättsperspektiv är det av största betydelse att barn i sådana situationer, även om de i formell mening inte skulle vara målsägande, får möjlighet till information om tid och plats för sammanträden samt möjlighet till tolkning och översättning om så behövs. Detta är viktigt för barnets möjlighet att förstå och bearbeta vad som skett. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med kompletterande lagförslag för att tillförsäkra rättigheterna för barn som bevittnat brott mot närstående.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:77 Genomförande av brottsofferdirektivet:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.

Följdmotionerna

2014/15:3054 av Roger Haddad m.fl. (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering av tillämpningen med utgångspunkt i relationen mellan brottsofferdirektivets brottsofferbegrepp och målsägandebegreppet i svensk rätt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn som har bevittnat brott mot närstående.

2014/15:3063 av Linda Snecker m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn ska utvidgas till att även gälla barn som har bevittnat våld i nära relationer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att meddela särskilda föreskrifter som syftar till att tillgodose behov hos och rättigheter för våldsutsatta barn, inklusive barn som upplever våld i nära relationer, och att införa dessa i förundersökningskungörelsen (1947:948).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att stärka insatserna för fortbildning av rättstillämpare i syfte att säkerställa att brottsoffer bemöts på ett respektfullt, professionellt och icke-diskriminerande sätt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att bestämmelser som motsvarar de som anges i artikel 3 i brottsofferdirektivet införs i svensk lag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att begränsa risken för att brottsoffer blir utsatta för sekundär och upprepad viktimisering vid myndighetskontakter.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur efterlevnaden av 13 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) kan förbättras.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om rättegångsbalken

dels att 5 kap. 6 § och 33 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 20 kap. 15 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.**6 §²**

Om en part, ett vittne eller någon annan som ska höras inför rätten inte behärskar svenska, får *en tolk anlitas att biträda rätten*. Om en misstänkt i ett brottmål inte behärskar svenska, ska en tolk anlitas vid sammanträden inför rätten.

Rätten ska, om det är möjligt, förordna en tolk som är auktoriserad att *biträda som* tolk i målet. I annat fall ska en annan lämplig person förordnas. Om det vid domstolen finns en allmän tolk i det språk som det är fråga om, ska han eller hon anlitas.

Det som föreskrivs i första stycket om den som inte behärskar svenska gäller också den som till följd av en hörselnedsättning eller talsvårigheter *behöver en tolk*. Om det är lämpligt, får ett tekniskt hjälpmedel användas i stället för att en tolk anlitas.

Den som står i ett sådant förhållande till saken eller till en part att det kan anses minska hans eller hennes tillförlitlighet, får inte anlitas som tolk.

Bestämmelser om anställande av allmän tolk och om anlitan av tolk för den som har en hörselnedsättning eller talsvårigheter meddelas av regeringen.

Om en part, ett vittne eller någon annan som ska höras inför rätten inte behärskar svenska, får *rätten anlita en tolk*. Om en misstänkt *eller en målsägande* i ett brottmål inte behärskar svenska, ska en tolk anlitas vid sammanträden inför rätten.

Rätten ska, om det är möjligt, förordna en tolk som är auktoriserad att *vara* tolk i målet. I annat fall ska en annan lämplig person förordnas. Om det vid domstolen finns en allmän tolk i det språk som det är fråga om, ska han eller hon anlitas.

Det som föreskrivs i första stycket om den som inte behärskar svenska gäller också den som *behöver en tolk* till följd av en hörselnedsättning eller talsvårigheter. Om det är lämpligt, får ett tekniskt hjälpmedel användas i stället för att en tolk anlitas.

Den som står i ett sådant förhållande till saken eller till en part att det kan anses minska hans eller hennes tillförlitlighet får inte anlitas som tolk.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF.

² Senaste lydelse 2013:663.

20 kap.15 a §³

En målsägande som har begärt det ska av rätten underrättas om tidpunkt och plats för sammanträden inför rätten.

33 kap.9 §⁴

Rätten får vid behov översätta handlingar som kommer in till eller skickas ut från rätten. Rätten är skyldig att översätta en handling i ett brottmål eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att den misstänkte ska kunna ta tillvara sin rätt. Översättningen får göras muntligen om det inte är olämpligt med hänsyn till vad handlingen eller målet rör eller någon annan omständighet.

Rätten är också skyldig att översätta en handling i ett brottmål eller de viktigaste delarna av den, om handlingen ska sändas till någon som vistas i en annan stat och det finns anledning att anta att personen inte förstår språket i handlingen. Handlingen ska översättas till språket i den andra staten eller om myndigheten känner till att personen inte förstår detta språk, till ett annat språk som personen förstår.

Den som *biträtt med* översättning har rätt till skälig ersättning, som betalas av staten.

Första och tredje styckena ska tillämpas även i fråga om överföring från punktskrift till vanlig skrift eller omvänt.

Rätten får vid behov översätta handlingar som kommer in till eller skickas ut från rätten. Rätten är skyldig att *åt den misstänkte eller på begäran av en målsägande* översätta en handling i ett brottmål eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att den misstänkte *eller målsäganden* ska kunna ta tillvara sin rätt. Översättningen får göras muntligen om det inte är olämpligt med hänsyn till *det som* handlingen eller målet rör eller någon annan omständighet.

Rätten är också skyldig att översätta en handling i ett brottmål eller de viktigaste delarna av den, om handlingen ska sändas till någon som vistas i en annan stat och det finns anledning att anta att personen inte förstår språket i handlingen. Handlingen ska översättas till språket i den andra staten eller, om myndigheten känner till att personen inte förstår detta språk, till ett annat språk som personen förstår.

Den som *utfört* översättning har rätt till skälig ersättning, som betalas av staten.

³ Tidigare 15 a § upphävd genom 1987:747.

⁴ Senaste lydelse 2013:834.

Om det är möjligt ska rätten anlita en översättare som är auktoriserad. I annat fall ska en annan lämplig person anlitas för att utföra översättningen.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2015.